

PERSEPOLIS

MARJANE SATRAPI



SUOMENTANUT TAINA HELKAMO





Ensimmäinen painos

Ranskankielinen alkuteos
PERSEPOLIS

Originally published in French under the following title:
Persepolis by Marjane Satrapi
© Marjane Satrapi & L'Association – 2000
Translation rights arranged through Agence Rouz, France

Suomenkielinen laitos © Taina Helkamo ja WSOY 2025
Werner Söderström Osakeyhtiö
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Tarkistettu suomennos
Ilmestynyt suomeksi aiemmin kahtena niteenä
nimillä *Persepolis* (Otava 2004) ja *Persepolis 2. Kotiinpaluu* (Like 2007).
ISBN 978-951-0-51946-2
Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@wsoy.fi

Kun *Persepolis* julkaistiin ensimmäisen kerran Ranskassa vuonna 2000, olin vakuuttunut, että maailma oli matkalla oikeaan suuntaan. Käynnissä ei ollut mittavia sotia ja tuntui siltä, että ihmiskunta oli oppinut virheistään ja 2000-luvulla me viimein ymmärtäisimme, että maapallo kuuluu kaikille ja me kaikki edustamme yhtä ja samaa rotua – ihmisrotua.

Niin minä uskoin, ja olin varma, että ajan mittaan kirjastani tulisi tarpeeton. Että pian kaikki se, mistä olin kirjoittanut – elämä vallankumouksen ja sodan jaloissa ja varttuminen Iranin islamilaisen tasavallan diktatuurin alaisuudessa – vaikuttaisi kaukaiselta historialta. Valitettavasti olin väärässä.

Yhdysvalloissa *Persepolis* ilmestyi vuonna 2003, syyskuun 11. päivän terrori-iskujen jälkimainingeissa, jolloin meidät iranilaiset oli liitetty osaksi Pahan akselia. Minut kutsuttiin esiintymään eri puolille maata, jopa West Pointin sotilasakatemiaan, missä puhuin siitä, miten tärkeää on tehdä ero iranilaisten ihmisten ja islamilaisen tasavallan toiminnan välillä. Arvostelin äänekkäästi Irakin sotaa ja sitä, miten tekopyhää on perustella pommituksia sillä, että siten muka levitetään demokratiaa maailmaan. *Persepoliksen* julkaisua seuranneina vuosina kirjani on saanut osakseen rakkautta mutta yhtä lailla se on haluttu kieltää. Se on kielletty seksuaalisen sisältönsä vuoksi (en edelleenkään tiedä, missä siinä sellaista on), siinä kuvatun kidutuksen vuoksi (sillä on toki hyväksyttävää, että rynnäkkökiväärit ovat Yhdysvalloissa laillisia, vaikka se johtaa usein viattomien ihmisten murhaamiseen, mutta ensimmäistäkään poliittisen vangin kiduttamista esittävää piirrosta lukijan ei tule nähdä) sekä sittemmin kirjan islamofobisen sisällön vuoksi.

Pidän kirjan kieltämistä valtavan suurena kohteliaisuutena. Kielletty kirja on aina hyvä kirja. Onko muka parempaa seuraa kuin Oscar Wilde ja Mark Twain?

Kun nyt kirjoitan tätä, Iranissa on meneillään uusi vallankumous, jonka nuoret naiset aloittivat vastalauseena Mahsa Aminin surmaamiselle. Tämä on ensimmäinen feministinen vallankumous, jossa naiset ja miehet taistelevat yhdessä, käsi kädessä vapautensa puolesta.

Olen varma, että saavutamme tavoitteemme.

Mistä moinen toiveikkuus?

Ensinnäkin *Persepoliksessa* kuvaamani vuoden 1979 vallankumouksen aikaan vain neljäkymmentä prosenttia iranilaisista osasi lukea ja kirjoittaa – nykyisin lukutaitoisia on yli kahdeksankymmentä prosenttia kansasta. Toisekseen digitaalinen vallankumous on mahdollistanut sen, että kokonaisella uudella sukupolvella on rajoittamaton pääsy tietoon, mahdollisuus olla yhteydessä ulkomaailmaan ja päättää itse, mitä he haluavat uskoa. Kolmanneksi diktatuuri, joka on valmis hyväksymään uudistuksia, ei ole enää diktatuuri. Lopulta kunkin maan tulevaisuus riippuu sen nuorisosta, ja nykyaikainen, sukupuolten väliseen tasa-arvoon uskova uusi sukupolvi pyrkii luomaan vapaan ja demokraattisen yhteiskunnan.

Minkä lisäksi heillä ei ole samanlaisia vallankumouksen ja sodan aiheuttamia traumoja kuin meillä.

Yksikään toinen maa maailmassa ei ole käynyt läpi yhtä monta vallankumousta kuin Iran. Mutta tällä kertaa nuoret eivät ole ainoastaan koulutettuja, he taistelevat pelottomasti demokratian suurimpia vihollisia – sukupuolisyrjintää ja patriarkaalista kulttuuria – vastaan.

Pelon muuri ei ole ainoastaan sortunut, vaan pelko on vaihtanut puolta.

Se nuori Marji, joka minä olin, ei taatusti lähtisi kotimaastaan. Olen varma, että hän jäisi ja taistelisi.

Silloin kun minä kirjoitin tämän kirjan, hän ei kuitenkaan voinut niin tehdä.

Kun *Persepolista* nykyään lukee, käy selväksi, että itse tilanne on muuttunut varsin vähän – kehitys on tapahtunut ihmisten asenteissa. Sen sijaan, että me pakenisimme tyranniaa, me taistelemme.

Kirjan alkuperäisessä esipuheessa minä kirjoitin: Anteeksi voi antaa, mutta koskaan ei pitäisi unohtaa.

Kaksikymmentä vuotta myöhemmin lisäisin: On myös ymmärrettävä, miksi näin tapahtui. Sillä jos meillä on vastaus siihen, voimme estää historiaa toistamasta itseään.

Kaikkien vapaudelle kaikkialla.

Marjane Satrapi

Esipuheen englannista suomentanut

Taina Helkamo

1



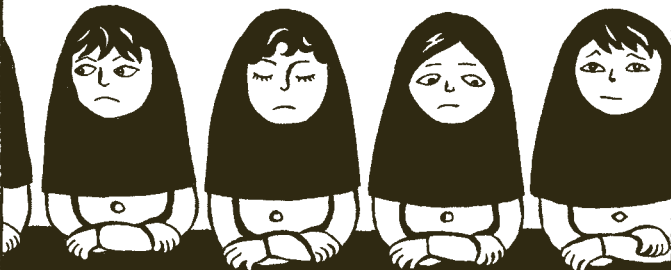


HUNTU

TÄSSÄ OLEN KYMMEN-
VUOTIAS VUONNA 1980.



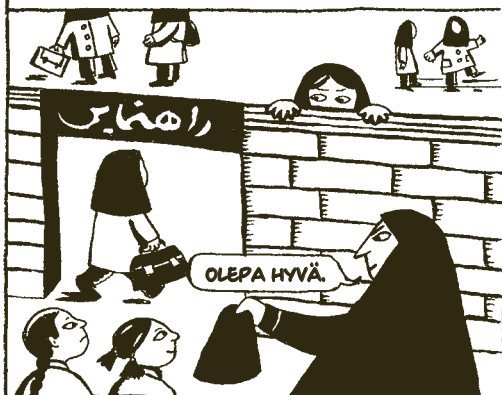
TÄMÄ ON LUOKKAKUVA. ISTUN ÄÄRIMMÄISENÄ VASEMMALLA,
JOTEN MINUA EI NÄY. VASEMMALTA OIKEALLE: GOLNAZ,
MAHSID, NARIN, MINNA.



1979 TAPAHTUI VALLANKUMOUS, JOTA
MYÖHEMMIN KUTSUTTIIN ISLAMILÄISEKSI.



VUONNA 1980 HUNTU TULI ENSIMMÄISTÄ
KERTAA PAKOLLISEKSI KOULUSSA.



EMME JUURI VÄLITTÄNEET KÄYTTÄÄ HUNTUA, KUN EMME YMMÄRTÄNEET MIKSI PITÄISI.



VOUOTTA AIEEMMIN OLIIMME KÄYNEET RANSKALAISTA,
USKONNOLLISESTI SITOUTUMATONTA KOULUA,



JOTA POJAT JA TYTÖT KÄIVÄT YHDESSÄ,



JA ÄKKIÄ VUONNA 1980...

KAIKKI KAKSIKIELISET
KOULUT SULJETAAN!



NE SYMBOLOIVAT
KAPITALISMIA!

BRAVO!

VIISAS MIES!



RAPPIOTA.

*TÄTÄ KUTSUTAAN "KULT-
TUURIVALLANKUMOUKSEKSI"



MEIDÄT HUNNUTETTIIN JA EROTETTIIN YSTÄVISTÄMME.



JA SE SIITÄ!



KADULLA OSOITETTIIN MIELTÄ SEKÄ HUNNUN PUOLESTA ETTÄ SITÄ VASTAAN.



ERÄÄSSÄ MIELENOSOITUKSESSA TOKU SAKSALAINEN TOIMITTAJA OLI KUVANNUT ÄITINI.



MINÄ OLIN HIRVU YLPEÄ ÄIDISTÄ. KUVA LEVISI KOKO EUROOPPAAN.



JOPA ERÄASEEN TÄKÄLÄISEEN AIKAKAUSLEHTTEEN ÄITIÄ PELOTTI.



HÄN VÄRTJÄSI HIUKSENSA.



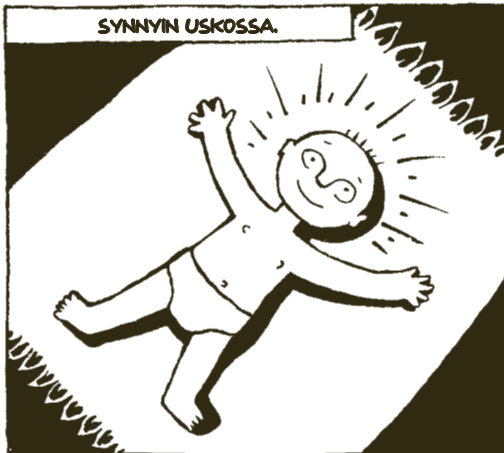
JA KULKI PITKÄÄN AURINKOLASEISSA.



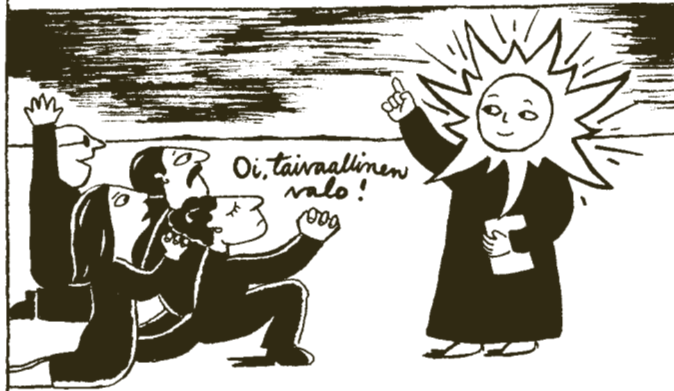
EN OIKEIN TIENNYT MITEN SUHTAUTUA HUNTUUN.
OLIN OIKEASTAAN HYVIN USKONNOLLINEN, MUTTA
PERHEEMME OLI MODERNI JA EDISTYKSELLINEN.



SYNNYIN USKOSSA.



JO KUUSIVUOTIAANA TIESIN OLEVANI VIIMEINEN PROFEETTA. TÄMÄ
TAPAHTUI MUUTAMAA VUOTTA ENNEN VALLANKUMOUSTA.



ENNEEN MINUA OLI OLLUT MUUTAMA MUU...

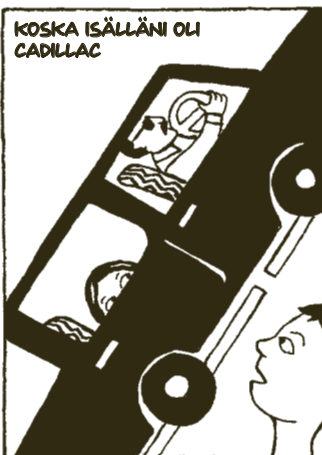


HALUSIN PROFEETAKSI...

KOSKA PAL-
VELITAMME
JOUTUI SYÖ
MÄÄN ERI
PÖYDÄSSÄ,



KOSKA ISÄLLÄNI OLI
CADILLAC

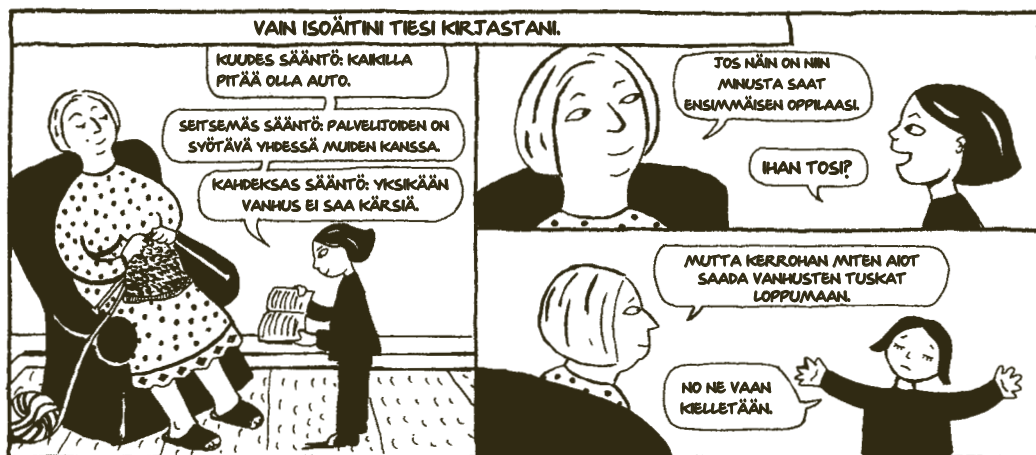


JA ERITOTEN KOSKA ISOÄITINI
POLVET OLVAT AINA KIFEÄT.

TULEHAN MARTTI!
AUTA MINUT YLÖS.

ÄLÄ VÄLITÄ PIEN
PÄÄSET KIVUSTASI
SAATPA NÄHDÄ



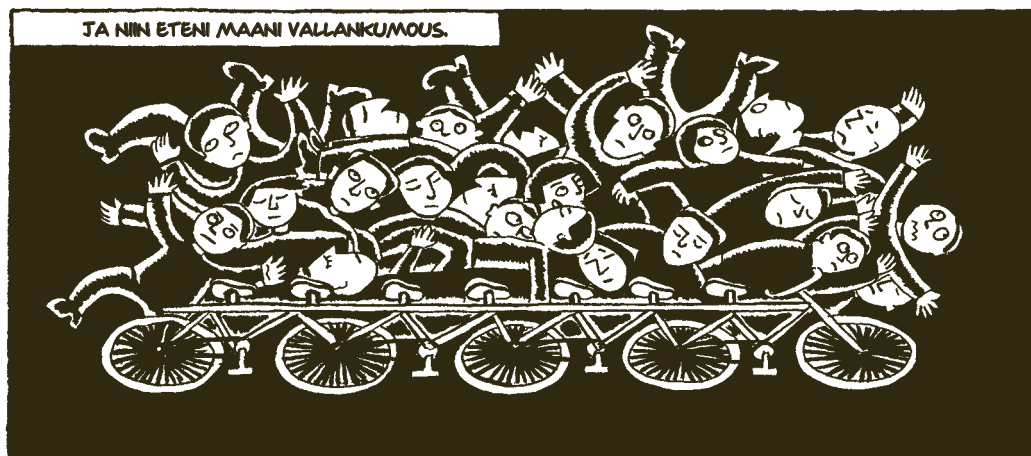








POLKUPYÖRÄ



"VALLANKUMOUS HERÄTTI KANSAMME 2500 VUOTTA KESTÄNEESTÄ UNESTA."



"2500-VUOTISESTA HIRVUHALINNOSTA JA ALUSTAMISESTA" KUTEN ISÄNI SANOI.

ENSIN MEITÄ ALUSTIVAT OMAT KEISARIMME



SITTEEN HYÖKKÄSIVÄT ARABIT LÄNNESTÄ



HEIDÄN JÄLKEENSÄ MONGOLIT IDÄSTÄ



JA VIIMEIN SAAPUI MODERNI IMPERIALISMI.







PALOKUNTA SAAPUI VASTA 40 MINUUTTA MYÖHEMMIN.



BBC:LLÄ KERROTAAN 400 KUOLLEEN. ŠAAHIN HALLITUS SYYTTÄÄ JOUKKOMURHASTA USKONNOLLISIA ÄÄRIRYHMIÄ, MUTTA IHMISET TIETÄVÄT, ETTÄ OIKEA SYYLLINEN ON ŠAAHI!!!





KOSKETTAVA SARJAKUVAROMAANI NUOREN TYTÖN KASVUSTA IRANIN ISLAMILAISEN VALLAN IKEESSÄ

Persepolis kertoo Marjane Satrapin ja hänen perheensä vaiheista läpi Iranin vallankumouksen, sodan, ja maanpakolaisuuden. Se on kertomus yhteiskunnallisesta mullistuksesta, mutta samalla kasvukivuista, ensirakkauksista, elämästä. Tämä yhteisnide sisältää teoksen kaikki neljä osaa ja Satrapin uuden esipuheen.



"Persepolis on ollut suurmenestys monessa maassa. Teos onkin inhimillinen, liikuttava ja vilpitön. Sen sanoma totalitarismin ja uskonkihkoon vaarasta on aina ajankohtainen."

Heikki Jokinen, Helsingin Sanomat

MARIANE SATRAPI (s. 1969) on iranilainen sarjakuvataiteilija, kuvittaja ja elokuvantekijä, joka on asunut Ranskassa vuodesta 1994. Moninkertaisesti palkittua *Persepolis*-saagaa (2000–2004) on myyty miljoonia kappaleita ja se on käännetty yli 100 kielelle.

Satrapa on muokannut teoksesta myös César-palkitun animaatioelokuvan.



www.wsoy.fi

85.32

ISBN 978-951-0-51946-2